

Material lagungarriak

#Likezibereskubideei #Likezibereskubideak

Zineforum-a egiteko materialak

Dokumentu honen bidez azaltzen dizuegun jarduerak nerabeen artean teknologia berriei buruzko iritzi kritikoa eta eztabaida-prozesuak sustatzeko tresna izan nahi du. Ekintza honen helburua da **gazteek teknologiaren erabilerari dagozkion portaera eta jarrera egokiak barneratzea**, sarean beren eskubideak eta betebeharrak zein diren argitzea eta, bide batez, bertan topa daitezkeen jarrera onak, erabilera egokiak, originalak eta eraldatzaileak erakustea. Hala, nerabeek erreferentzia onak ere ikusi eta ikasi ditzakete.

1. Jarduera garatzeko baliabideak eta edukiak

1. Azalpen-dokumentua. (Hau)
2. Netiketak dokumentua, 10 portaera egokiak sarean. <https://www.gipuzkoa.eus/eu/web/kulturadigitala/zibereskubideak-materialak>
3. Zineforuma egiteko ikus-entzunezko materiala.
4. Sareko adibide onak.
5. Gaiari buruzko informazioa: zer diren etiketak, identitate digitala, arriskuak...

1.1. Arrisku-egoerak eta iritzi kritikoa lantzeko:

Aukeratzen dituzuen ikus-entzunezkoak jarriko dizkiezue nerabeei. Nahikoa da arrisku-egoerak edo erabilera okerrak erakusten dituztenetatik pare bat aukeratzea.

Horiek ikustean, hainbat egoera ulertu eta hausnartu behar dute. Proiekzioaren ondoren, gazteekin ikusitakoa aztertu eta eztabaidak garatu daitezke, hainbat galdera planteatuz. Ondoren, jarraibide errazak eta argiak emango dizkiezue, laguntzeko.

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

Ez da komeni 20 minutu baino gehiago igarotzea bideoak ikusten. Amaitzean, taldean, eztabaidari hasiera emango diogu.

Hausnarketarako galderak:

- Arrisku-egoerak identifikatu. Zein egoera ikusi dituzue?
- Horrelakorik ezagutzen al duzue?
- Zergatik gertatzen dira?
- Zer egin daiteke halakorik ez gertatzeko?

* Une egokia izan daiteke 10 portaeren manifestua irakurtzeko; baita ere, gai desberdinei buruzko edukiak irakurri baditugu, hainbat azalpen emateko.

1. 2. Sareko adibide onak.

Interneten topa daitezkeen jokaera onak eta erabilera originalak erakutsi nahi dizkiegu. Hainbat adibideren bitartez, gazteek sarean izan daitezkeen jarrera egokiak ezagutuko dituzte. Beraiek gustuko dituzten gauzeekin, beren zaletasunekin lotutako adibideak ikus daitezke, identitate digital ezberdinak nola garatzen diren; hala, nerabeek, nahi izanez gero, ideiak jaso ditzakete beren identitatearekin zerbait egiteko.

Bukaeran dituzue bilduta, zaletasunen edo gustuen arabera. Batzuk aukeratzea nahikoa da adibide onak erakusteko.

Hausnarketarako galderak:

- Ezagutzen zenituen Instagrameko horrelako profilak?
- Zein iritzi duzue? Gustukoak dituzue? Zein gustatu zaizue gehiena?
- Zuek gustuko duzuen zerbaitekin egingo zenukete horrelako zerbait? Zer? Azaldu pixka bat...

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

1.3. Jarduera garatzeko behar diren baliabideak:

- Ordenagailua eta Internet.
- Proiektorea.
- Pantaila, horma, izara edo arbel zuria, ideiak apuntatzeko.

2. Ikus-entzunezkoak. Adibideak:

2.1. Arrisku egoerak eta iritzi kritikoa lantzeko ikus-entzunezkoak.

Film laburra: Doble check

https://www.youtube.com/watch?v=8tmB-wF_I3c

Film laburra: pasame la sal

https://www.youtube.com/watch?v=LNi_rp7k20A

Sare sozialak eta gezurrak

https://www.youtube.com/watch?v=LiEYYe_fWrU

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

KULTURA
DIGITAL@ erabilera ona
eta sorkuntza

kulturadigitala.eus

Gipuzkoako
Foru Aldundia
Kultura, Turismo, Gazteria
eta Kirol Departamentua

ORAIN
GAZTEAK

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

3.2. Instagram adibide onak:

ARGAZKILARITZA:

<https://www.instagram.com/ionmarkel/>
https://www.instagram.com/goiz_argazkiak/
<https://www.instagram.com/aialahernando/>
<https://www.instagram.com/arridj/>
https://www.instagram.com/ejota_seventyeight/
https://www.instagram.com/toni_laoshi/

PAISIAK-HIRIAK:

<https://www.instagram.com/natgeo/?ref=badge>
<https://www.instagram.com/kainxs/>
<https://www.instagram.com/nicanorgarcia/>
<https://www.instagram.com/ovunno/>
<https://www.instagram.com/pablodmartin/>
<https://www.instagram.com/1924us/>
https://www.instagram.com/andy_best/
<https://www.instagram.com/artofvisuals/>
<https://www.instagram.com/danielkordan/>
<https://www.instagram.com/dirka/>
<https://www.instagram.com/fursty/>
<https://www.instagram.com/jeffonline/>

DEKORAZIOA:

<https://www.instagram.com/linxgram/>
<https://www.instagram.com/ourvintagefarmhouse/>
https://www.instagram.com/fiona_michelon_stylist/
<https://www.instagram.com/melodrama/>
<https://www.instagram.com/themakerista/>

MODA:

<https://www.instagram.com/inspocafe>
<https://www.instagram.com/spizoiky/>
<https://www.instagram.com/fakeleather/>
<https://www.instagram.com/vanitasbazar/>

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

ILUSTRAZIOAK:

<https://www.instagram.com/minusculemotion/>

ZINEMA-PERTSONAIK:

<https://www.instagram.com/zullcoo/>

MOTOAK:

<https://www.instagram.com/caferacerdreams/>

KIROLA:

<https://twitter.com/RealSociedadEUS>

https://twitter.com/nahikari_garcia

<https://www.instagram.com/aximuniain/>

<https://www.instagram.com/carsonclaycalhoun/>

IRAKURKETA-LIBURUAK:

<https://www.instagram.com/megustaleer/>

<https://www.instagram.com/bookbaristas/>

<https://www.instagram.com/subwaybookreview/>

<https://www.instagram.com/igreads/>

<https://www.instagram.com/blackiebooks/>

<https://www.instagram.com/chroniclebooks/>

MUSIKA:

<https://www.instagram.com/esnebeltza/>

<https://www.instagram.com/music/>

<https://twitter.com/glaukomaband>

SUKALDARITZA:

<https://www.instagram.com/8thandlake/>

<https://www.instagram.com/julieskitchen/>

<https://www.instagram.com/lauraponts/>

https://www.instagram.com/real_simple/

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

ANIMALIAK:

<https://www.instagram.com/venustwofacecat/>
https://www.instagram.com/cute_bubu/
<https://www.instagram.com/darcytheflyinghedgehog/>
<https://www.instagram.com/jermzlee/>
<https://www.instagram.com/jackthecockatiel/>
<https://www.instagram.com/tunameltsmyheart/>
<https://www.instagram.com/mensweardog/>
<https://www.instagram.com/thiswildidea/>
<https://www.instagram.com/nevillejacobs/>
<https://www.instagram.com/realgrumpycat/>
<https://www.instagram.com/campingwithdogs/>

INSTAGRAM STORIES:

- Rodrigo Rivas argazkilaria argazkilaritzari buruzko gomendioen bideo motzak argitaratzen ditu: <https://www.instagram.com/rodrigorivasph/>
- Sevillako Udala: Hirian egun horretan egingo diren ekintzen berri ematen du https://www.instagram.com/ayto_sevilla/

Gazteak
ziber-
eskubideen
alde

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

KULTURA
DIGITAL@

erabilera ona
eta sorkuntza

kulturadigitala.eus

Gipuzkoako
Foru Aldundia
Kultura, Turismo, Gazteria
eta Kirol Departamentua

ORAIN
GAZTEAK

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

3. Gaien edukiak

3.1. Zer dira etiketak?

"Internet plaza bat da". Horregatik, ezinbestekoa da Interneten ere ondo portatzea, gure jarduerak inor ez mintzeko. Pertsona bat etiketatzen dugun unetik baimena eskatu behar zaio, etiketatzen dugun unetik sarean gehiago zabalduko baita pertsona horren irudi edo profil hori.

- Ez iraindu inor sarean.
- Iruzkina bidali baino lehen, berrikusi.
- Besteek jakitea gustatuko litzaizukeen gauza interesgarriak esan nahi baduzu, ez izan beldurrik. Sarearen helburua, azken finean, norberak dakiena partekatzea eta elkarri laguntzea da.
- Kontuan eduki behar dugu beste aldean ere pertsona bat dagoela. Errespetua eta begirunea izan behar dugu zerbait komunikatzeko garaian.
- Kontuz umorearekin eta sarkasmoarekin. Hitz asko gaizki ulertu baitaitezke. Ziurtatu ezazu umorea ondo erabiltzen ari zarela, bestela, emotikonoak erabili.
- Bestalde, netiketak ditugu, sarean bete behar diren legeak dira, sarean besteak ez molestatzeko gomendio-bilduma. Etiketak egoki erabiltzeko arauak banatuko dizkiegu.

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

3.2. Zer da pribatutasuna?

Pribatutasuna, sare sozialetan jartzen dugun informazioaren babes-maila da. Izan ere, pribatutasuna zaindu ezean, arazo handiak izan ditzakegu.

Beste erabiltzaileek informazio hori bereganatzeko duten eskuragarritasun-graduarekin lotuta dago. Sare sozial gehienek aukera desberdinak eskaintzen dituzte, zure kontuaren pribatutasuna ezartzeko.

Zeuk erabaki dezakezu zer parteka dezakezun besteekin eta zer ez. Oro har, zure eskuetan ez ezik beste pertsona batzuenetan ere badago erabakitzea zuri buruz zer datu agertzen diren Interneten. Batzuetan, argazkietan, bideoetan eta datu pertsonaletan informazio gehiegi ematen dugu. Hori arriskutsua izan daiteke, material hori asmo gaiztoko pertsonen eskuetara iristen bada. Kontu handiz jokatu beharra dago besteren eskura jartzen den informazioarekin, eta, ahal den neurrian, erabiltzaile fidagarriei eta lagunei baino ez diegu baimena eman behar, informazio hori eskuratzeko.

Behar den informazio pertsonala bakarrik jarri jendaurrean, eta ez zabaldu ez zure helbidea, ezta telefonoa ere. Argazki jakin batzuk partekatzeak arazoak ekar ditzake. Gaur egun laguntzat daukazunek zure kontra erabil dezakete informazio hori, zure lagun izateari utziz gero. Pribatutasuna aukerak aktibatuta ez izateagatik, zure lagun-zerrendako pertsonak kopiatu eta beste nonbait erabil dezakete zuk argitaratzen duzuna.

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus

Material lagungarriak

Zineforum-a egiteko materialak

Sare sozial batean irudi edo bideoren bat ikusgai jarri aurretik, argi eduki behar duzu nola kudeatu material horren jabetza intelektuala. Edukiak partekatzeko modu bat baino gehiago dago.

Beste norbaitek sortutako edukiak erabiltzen badituzu, kontuan hartu, baita ere bestearen pribatutasuna ere arriskuan jarri dezakezula.

Dibertigarria izan daiteke beste jende asko ezagutzea, zure lagunak izan daitezten. Batzuek, ordea, gezurrezko nortasunak erabiltzen dituztela kontuan hartu behar duzu, beste pertsona batzuk direla sinestarazteko. Zuhurra izan behar duzu, pertsonalki ezagutzen ez duzun jendearekin lan-fitxak komunikatzen zarenean, batez ere elkarrizketa sexu-gaietara edo xehetasun fisikoetara lerratzen hasten bada. Aholku hauei jarraitu beti

- Ez egin aurrez aurreko hitzordurik.
- Ez zaitetz geratu online ezagutu duzun norbaitekin.
- Pertsona horrekin hitzordua egitea beste biderik ez badaukazu, ez joan bakarrik.
- Ezagutu eta behar bezala ezarri pribatutasun-aukerak.
- Ez jakinarazi pasahitza inori.
- Ez argitaratu zure gurasoek edo irakasleek ikustea nahi ez zenukeen edukirik.
- Izan zaitetz zu zeu. Beste inor zarela esatea baino hobea izango da beti.
- Onartu soilik ezagutzen dituzun pertsonengatik datozkizun adiskidetasun-eskariak.

gipuzkoangazte@gipuzkoa.eus